

Uppföljning av klimatomställningen

Analys av Viable Cities Klimatkontrakt 2030 för 2024/2025

Viable Cities Insikt 2025:3 sammanfattar städernas texter som berör uppföljning och lärande i Klimatkontrakt 2030 (version 2024) samt 2030-städernas lägesrapporter samma år. I denna insikt sammanfattas städernas beskrivningar av hur de arbetar med uppföljning. Detta är en viktig del i arbetet med lärande, som dock är mer omfattande.

Integrerad uppföljning

12 av 23 städer lyfter fram att uppföljningen av åtgärder och måluppfyllnad i omställningsprocessen är integrerad i ordinarie system för ledning och uppföljning. Uppföljningen sker bland annat som en del av uppföljningen av Agenda2030-strategien, av miljö- och klimatområdet eller inom städernas miljöledningssystem.

UMEÅ anger att deras omställningsarbete koordinerat följs upp i flera parallella processer, med kommunkoncernens aktiverande styrning som en basprocess. Inom denna tas en programrapport fram för inriktningsmålet att Umeå ska bli klimatneutralt 2040 som en del av årsredovisningen, koordinerat med den årliga uppföljningen av miljömålen inklusive klimatmål.

I **GÖTEBORG** ska alla nämnder och styrelser i sin löpande verksamhetsplanering identifiera och prioritera de miljö- och klimatåtgärder som krävs för att staden ska nå sina klimatmål. Detta redovisas och följs upp varje år.

Som ett komplement till ordinarie uppföljning gör **UPPSALA** årligen en fördjupad uppföljning av klimat- och miljöarbetet med fokus på status i beslutade aktiviteter och indikatorer som ett underlag för att kunna prioritera särskilt viktiga frågor.

Indikatorer i uppföljning och lärande

De exempel på städernas arbete med indikatorer som framgår av kontrakten är:

- Uppföljningen av **MALMÖ** stads klimatmål med hjälp av indikatorer som beslutas av kommunfullmäktige.
- **GÄVLE** och **JÄRFÄLLA**s uppföljning av indikatorer med koppling till miljörelaterade styrdokument.

- **NACKA**s användning av Miljöbarometern för att spåra utvecklingen av varje enskild indikator relaterat till miljömålen.
- **KARLSTADS** uppföljning av klimatmålet med stöd av fastställda indikatorer som utgörs av officiella data. För uppföljning av interna utsläpp används verktyget Svalna. Flera av dem är samma indikatorer som används nationellt för mätning av de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. Indikatorerna för Karlstads klimatmål är totalt fem, varav tre indikatorer följer upp huvudmålet om klimatneutralitet:
 1. Territoriella utsläpp från det geografiska området
 2. Konsumtionsbaserade utsläpp för Karlstad som geografiskt område
 3. Konsumtionsbaserade utsläpp från kommunens verksamheter

Uppföljning av utsläpp

En mångfald av verktyg och system används i arbetet med uppföljning och rapportering. Några exempel är ClimateView, ClimateVisualizer, Miljöbarometern och Hållbarometern, Viable Cities Finance Dashboard och CDP-ICLEIs ramverk och rapporteringssystem, som även är kopplat till WWFs One Planet City Challenge.

Städerna ingår också i olika sammanhang och nätverk där omställningen följs upp. Exempel på detta är **UPPSALA** Klimatprotokoll samt nätverken Klimatkommunerna och Sveriges ekokommuner. Arbetet i de 2030-städer som ingår i Västra Götalandsregionen följs upp inom Klimat2030, som är Västra Götalandsregionens och länsstyrelsens strategi och samverkansplattform för klimatomställningen.

KARLSTAD lyfter också fram att stadens eget uppföljningsarbete kompletteras med externa utvärderingar och rankningar, som Aktuell Hållbarhets miljökommunrankning.

Uppföljning av åtgärder och portfölj

NACKA och **KARLSTAD** beskriver båda att de för in planerade åtgärder i Stratsys. Karlstad följer upp utvecklingen mot Stratsys tre gånger årligen; en av dessa uppföljningar ägnas åt effektuppföljning.

Partnerskapet **UMEÅ** klimatfärdplan genomförde under 2024 en första uppföljning med fokus på kvalitativ uppföljning av genomförda åtgärder.

LUND arbetar med att utveckla sin portföljstyrning för att bättre kunna följa och förstå utvecklingen av aktiviteterna i portföljen. Detta gör man bland annat genom att testa och utvärdera LIEPT-modellen, som utvecklats av Lunds universitet och Future by Lund som ett verktyg för att följa utvecklingen över tid av aktivitetsportföljer i innovations-ekosystem. Även **MALMÖ** och **LINKÖPING** lyfter sitt aktiva arbete med portföljanalys.

Uppföljning av organisatorisk förmåga

NACKA arbetar med innovationsmätning som en del av sitt arbete för att öka innovationsförmågan inom kommunen kopplat till klimat och hållbar omställning.

CSRD ökar kraven på uppföljning

Flera städer lyfter det faktum att införandet av CSRD ökar kravet på uppföljning och därmed behovet av data. Arbetet pågår också för att skapa samsyn kring dessa krav och undersöka hur ramverket också kan användas i den kommunala organisationen utöver bolagen, exempelvis i **BORLÄNGE, KALMAR, KARLSTAD, UPPSALA** och **ÖREBRO**. **KARLSTAD** avser att integrera kraven på CSRD-rapporteringen i kommunens övergripande processer för planering och uppföljning av verksamhet, för att säkra en enhetlig styrning och effektiv hantering.

Arbete pågår på många håll

Det pågår utvecklingsarbeten inom uppföljning på många håll:

- **ÖREBRO** arbetar med att utveckla sin uppföljningsmodell för att synliggöra klimatutsläpp från både kommunkoncernen och det geografiska området. Uppföljningen inom kommunkoncernen ska presentera både utsläpp och upptag. Man avser att vidareutveckla och genomföra uppföljning och analys av aktivitetsplan och klimatutsläpp enligt ett årshjul och förstärka möjligheten att analysera utfallet i relationen till klimatmålen för att skapa ett agerande i linje med kommunens klimatstrategi.
- **JÄRFÄLLA** har påbörjat ett arbete med att samla indikatorer och nyckeltal för både ekologisk och social hållbarhet för att enklare kunna följa upp och se trender utifrån ett helhetsperspektiv.
- **UMEÅ** kommer under 2025 att vidareutveckla och koordinera sitt uppföljningsarbete med kraven inom den europeiska klimatkontraktsprocessen för att skapa en samordnad styr- och uppföljningsstruktur för hela Umeås klimatomställning. Uppföljningen ska för kommunkoncernens del omfatta både utsläpp och upptag samt ge möjlighet att analysera utfallet i relationen till klimatmålen.
- **NACKA** avser att vidareutveckla arbetet med ändamålsenlig styrning och uppföljning samt rapportering av kommunens nya klimat- och miljömål samt mäta effekter och resultat för att säkerställa framsteg. Detta innebär bl.a. att arbeta för att integrera klimat- och miljöprogrammets genomförande i mål- och budgetprocessen, vilket bl.a. innebär en klimatinvesteringsplan kopplat till kommunens befintliga ekonomiprocesser.
- **MALMÖ** arbetar för att se över hur arbetssätt och metoder behöver utvecklas för att stärka omställningsprocessens transformativa förmåga.
- **BORÅS** arbetar med att integrera hållbarhetsarbetet i ordinarie styrning och ledning. Både handlingsplaner och klimatrapport omfattas.
- **ENKÖPING** anger att de kommer att etablera ett ramverk för att följa upp nyckelindikatorer med direkt koppling till klimatstrategin
- I samband med en revidering av **BORLÄNGE**s miljöstrategi kommer indikatorerna att ses över och utvecklas.
- Inom ramen för sin klimatinvesteringsplan ser **ÖSTERSUND** behovet av att tydliggöra åtgärder och investeringar som krävs för målfyllnad.

Andra aspekter på uppföljning

MALMÖ beskriver utförligt sitt arbete med analys för att aktualisera nulägesbeskrivningar och revidera potentialanalysen för prioriterade åtgärder. Under 2024 genomfördes förnyade scenarioanalyser för tre olika alternativ för reduktion och kompensation utifrån den samlade åtgärdsportföljen. Under 2024 har Malmö stad också påbörjat analyser av den samlade åtgärdsportföljen ur såväl ett ekonomiskt konsekvensperspektiv, fördjupad co-benefitanalys för att synliggöra multipla nyttor samt ur ett finansierings- och investeringsperspektiv. Analyserna förväntas vara klara till sommaren 2025.

ÖSTERSUND lyfter behovet av en tydlig struktur för uppföljning och lärande från pilotprojekt och tester till uppskalning och implementering i ordinarie verksamhet.

KRISTIANSTAD betonar utmaningen med bristen på data för att kunna göra tillförlitliga beräkningar. Man anger att man ibland får stora variationer i resultat i de beräkningar som gjorts, vilket bidrar till en osäkerhet och påverkar benägenheten att agera utifrån underlaget. Man identifierar osäkerheten i avgränsningar och beräkningsmodeller, liksom avsaknaden av tillförlitlig, strukturerad och delbara data som stora brister, som troligen blir än mer synliga i och med införandet av CSRD.

OMRÅDEN FÖR GEMENSAM KRAFTSAMLING

- Arbeta för samordnad och effektiv insamling och rapportering av utsläppsdata
- Kunskapsdelning och utveckling av relevanta indikatorer för omställningsarbetet i styrningsprocesser

SARA MODIG
Analytiker, Viable Cities

SOFIE SANDIN LOMPAR
Analytiker, Viable Cities

VIALE CITIES INSIKT ger kortare analyser av insatser som görs inom programmet, till exempel de Klimatkontrakt 2030 som uppdateras av 2030-städerna varje år.

VIALE CITIES UTBLICK ger omvärldsanalyser av områden som är av stor vikt för en snabbare klimatomställning i städer.

VIALE CITIES – ett innovationsprogram för klimatneutrala städer som får stöd av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. viablecities.se

